

گفت وگو با رضا احمدی که با اجرای تئاتر «گالیله» به مشهد بازگشته است

روایت «زندگی گالیله» باتکنیک های تعزیه

الهام ظریفیان

گفت‌وگوی روز

رضا احمدی کارگردان و مدرس تئاتر است، این هنرمند مشهدی، کارگردانی نمایش های متعددی مانند «پدر»، «مادر»، «پل»، «خروس» و «وین راه بی نهایت» را در کارنامه خود دارد. او در سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶ در دانشگاه آزاد مشهد به تدریس تئاتر مشغول بود، اما از سال ۱۳۹۴ برای کسب تجربه های تازه تر در تئاتر به تهران مهاجرت کرد. احمدی البته از آن دست هنرمندان سفرکرده به پایتخت نیست که مشهد و فضای هنری آن را بوسیده و کنار گذاشته اند. برای او مشهد، تهران یا هر شهر دیگری در کشور وقتی که فضایی برای کار و اجرا دارد، فرقی ندارد. با همین دیدگاه به تازگی با تئاتر «گالیله» به مشهد برگشته است تا نمایشنامه ای از پرتولت برشت با نام «زندگی گالیله» را روی صحنه تئاتر مشهد ببرد. به همین مناسبت گفت وگویی کوتاهی با این هنرمند مشهدی ترتیب دادیم.

● تئاتر «گالیله» پیش از این یک بار اجرا شده بود و شما نیز در گروه آن حضور داشتید. حالا دوباره این کار را برای اجرا انتخاب کرده اید؟

«گالیله» یک بازنویسی از نمایشنامه «زندگی گالیله» نوشته پرتولت برشت است. در سال ۱۳۹۶ این نمایش به عنوان یک کار آموزشی توسط هنرجویان دوره آخر حضور من در دانشگاه آزاد اجرا و خیلی از آن استقبال شد. حالا بعد از سال ها، با اصرار دوستانم و تعدادی از بازیگران این نمایش تصمیم گرفتم دوباره آن را در مشهد روی صحنه ببرم. این نمایش به زندگی دانشمند معروف، گالیله می پردازد. فرازوفردهایی که گالیله به دلیل کشفیاتش درباره گردش زمین به دور خورشید با کلیسا داشت، فشارهایی که به او وارد می شد، زندگی سختی که از سرگذراند و درنهایت سال های پایانی عمر این دانشمند در این نمایشنامه روایت می شود.

● در فرایند بازنویسی چه اتفاقاتی برای نمایشنامه افتاد؟ فقط خلاصه شد یا اینکه ایرانیزه و متناسب با آن تغییر داده شد؟

نه، فقط نمایشنامه به کمک آرش خیرآبادی برای اجرا در مشهد خلاصه تر شد. به غیر از چند قطعه شعر، چیز دیگری توسط ما به نمایش اضافه نشد. نمایش ما صد دقیقه است، هرچند ما برای اجرای دو ساعته نیز خودمان را آماده کرده بودیم.

● این کار با اجرای قبلی چه تفاوتی دارد؟ هیچ تفاوتی ندارد. همان نمایش است، فقط بازیگران آن عوض شده اند. پنج نفر از بازیگران باکار قبلی مشترک اند و بقیه جدید هستند.

● چه شد که متنی از برشت را برای اجرا انتخاب کردید؟ نمایشنامه های نوشته شده توسط بچه های تئاتر مشهد یا تهران برایان جذابیت نداشتند؟

هرکسی جهان بینی و سلیقه ای دارد و در کار هنری اش به دنبال چیزهایی است که با دیگری متفاوت است، غیر از این ها من برشت را جور دیگری نگاه می کنم و می پسندم. فکر می کنم برشت خیلی به توده مردم یعنی طبقه متوسط و کارگر توجه می کند. خیلی بی محابا و رادیکال به همه آن چیزهایی که فکر می کند در جهان اشتباه است،

می تازد. نوع نگاه او به تئاتر و شیوه های جدیدی که در تئاتر معرفی کرده است، برایم جذابیت دارد. با استفاده از شیوه های برشت می توان ارتباط عمیق تری با تماشاگر گرفت. از طرفی تعزیه از علاقه های قدیمی من است. همه این ها باعث شد من برشت را ببینم و نمایشنامه های او را طور دیگری بخوانم. برای اجرانیز طور دیگری به آن نگاه کنم و تئاترهای او را روی صحنه ببرم.

● چطور نمایشنامه های برشت با تعزیه که یک گونه نمایشی ایرانی است، مرتبط می شود؟ چه تکنیک هایی از تعزیه و کارکردهای آن را در این نمایش استفاده کردید؟ همه این نمایش براساس تکنیک ها و پیشنهاد های پیشناز تعزیه است. ما سال هاست تعزیه را در کشور داریم، اما برشت در قرن گذشته بدون اینکه تعزیه را دیده باشد، براساس نمایش های شرقی پیشنهادهایی برای اجرای تئاتر ارائه داد که ما آن ها را خیلی پیش تر در تعزیه داشتیم. من اعتقاد دارم تعزیه حتی می تواند راهکارها و پیشنهاد های بهتر و جدیدتری از پیشنهاد های برشت نیز به ما بدهد. ما در نمایشمان از همین تکنیک ها استفاده کردیم. در نمایش ما، همانند تعزیه، هیچ چیزی برای فریب دادن تماشاگر وجود ندارد. در تعزیه بازیگران به راحتی با تماشاگران ارتباط می گیرند و گاهی با آن ها صحبت می کنند. برای مثال شمر دراول مجلس می گوید: نه من شمر هستم، شبیه آن کافر والی آخر. در نمایش ما هم آقای ساجد اندرون می آید می گوید من ساجد اندرون هستم و نقش گالیله را بازی می کنم. این اتفاق در نمایش می افتد. تعزیه یک گرداننده دارد که با عنوان معین الیکا معرفی می شود. معین الیکا در جای جای تعزیه دخالت می کند؛ آکسوارها را اضافه و جمع می کند، لباس به بازیگر می رساند، گاهی خودش لباس می پوشد و نقش بازی می کند، در روند اجرا دخل و تصرف می کند. به نوازندگان تعزیه دستور می دهد و... در نمایش ما نیز همین تکنیک ها از تعزیه وام گرفته شده است.

من معتقدم یک جاماندن برای کسی که داعیه هنرمندی دارد، کار غلطی است. هنر همان طور که همه به آن واقف هستیم، چارچوب پذیر نیست، جهان های بی نهایتی وجود دارند که باید کشف شوند و هنرمند باید بیشتر ببیند، بشنود و بخواند

عکس: مهدیه غفوریان آهوزا

● فکر می کنید تلفیق تکنیک های تعزیه و تئاتر مدرن و نمایشنامه های نویسنده هایی مانند برشت می تواند نسل امروز مخاطبان را به گونه های نمایشی ایرانی علاقه مند و مشتاق کند؟

من معتقدم آنچه خود داریم زیگانه تمنا می کنیم. در گونه های مختلف نمایش ایرانی همچنان تکنیک های زیادی برای معرفی و به روز شدن و جهانی شدن وجود دارد، ولی متأسفانه از آن ها غافل مانده ایم. نسل امروز تا اسم تعزیه یا خیمه شب بازی را می شنود، یک مجلس سنتی یا مذهبی به یادش می آید که به شکل خاصی اجرا می شود و آن را پس می زند. نمی دانم این به علت تهاجم فرهنگی است یا ناشی از غفلت روشن فکاران و هنرمندان داخلی است که نتوانسته اند فرهنگ خود مان را نشان بدهند و باعث شده اند به مخاطب حس عقب ماندگی دست بدهد وقتی اسم گونه های نمایشی ایرانی را می شنود. درحالی که وقتی در این گونه ها عمیق شویم، می بینیم آن قدر پیشنهاد های آوانگارد و پیشرو به ما می دهند که می توانیم جهان را شگفت زده کنیم. می توانیم به جهان بگویم آن چیزی که الان برای شما جدید است و تازگی دارد، قرن هاست در مملکت ما وجود دارد و اجرا می شود. به نظر من باید این گونه های نمایشی را طور دیگری دید و تجزیه و تحلیل کرد. نمی دانم در دانشگاه ها باید این کار صورت بگیرد یا در آموزشگاه های هنری، ولی می دانم نسل جدید خیلی تشنه چیزهای تازه است و دوست دارد نوآور باشد و اتفاقا آن قدر تکنیک های بکر در این گونه های نمایشی وجود دارد که می تواند خواسته او را برآورده کند. چنان که می تواند در عین نوآوری بودن همچنان به فرهنگ و سنت این مملکت هم پایبند باشد.

● دلیل مهاجرت شما به تهران پیشرفت در کارتان بود؟ فکر می کنید این تصمیم چقدر در کارتان تأثیر داشته است؟ من معتقدم یک جاماندن برای کسی که داعیه هنرمندی دارد، کار غلطی است. هنر همان طور

کارشناسان و هنرمندان در حاشیه نمایشگاه عکس دانش آموزان فنی و حرفه ای «نگاه ما» بیان کردند

تقویت نگاه هنرمندانه عکاسان نوجوان

عکس: مهدیه غفوریان آهوزا

داشتند. به همین دلیل بنا بر این شد که نگاه بچه ها نام نمایشگاه را تعیین کند، سپس تصمیم گرفتیم تا آن را «نگاه ما» نام گذاری کنیم. این هنرمند با اشاره به کتب درسی دوره هنرستان، اظهار کرد: آنچه ما در طول این هشت ماه تدریس در هنرستان دیدیم، مباحث اصلی و پایه در عکاسی را شامل می شد. کتابی که من تدریس کردم، با محوریت محتوای عکاسی طبیعت، مستند و گزارشی بود. این کتاب برخی اصول عکاسی را بیان کرده است، اما تجربه و انجام تمرین در این رشته بسیار مهم تر است. علاوه بر اینکه آن مطالب ارائه داده شد، موارد متعدد دیگری از تجربیات خود، دیگران و حتی عکس های خارجی در کلاس های درسی استفاده شد تا مفهوم خوبی برای هنرجویان داشته باشد.

● لزوم تقویت نگاه هنرجویان نوجوان

مهدی پیرسلامی، هنرمند شیرازی ساکن مشهد که از سال ۱۳۷۷ عکاسی را در انجمن سینمای جوان شیراز شروع کرده است، در حاشیه برگزاری نمایشگاه «نگاه ما» به خبرنگار شهرآرا گفت: در این نمایشگاه اتفاق خوشایندی در سطح دانش آموزی رخ داده و نگاه بچه ها تقویت شده که این امر حاصل تلاش مربی آن هاست. وی افزود: این دانش آموزان اکنون در سنی هستند که بهترین زمان برای تعلیم نگاه آن هاست.

که همه به آن واقف هستیم، چارچوب پذیر نیست. جهان های بی نهایی وجود دارند که باید کشف شوند و هنرمند باید بیشتر و بیشتر ببیند، بشنود و بخواند. من واقعا از اینکه در یک محیط محدود باشم، ناراضی بودم. اینجا سقفی وجود دارد که خیلی زود می توانید به آن برسید و بعد از آن همه چیز تمام می شود. حسی در درون من می گفت مانند در اینجا برایم مساوی است با کارهای تکراری کردن. در اینجا بعد از چند سال به شما عنوان «استاد» اطلاق می شود و این خودش هوایی در سر شما می اندازد که بسیار برای یک هنرمند خطرناک است. من دوست نداشتم این اتفاق برای من بیفتد. به این دلایل فکر می کردم برای ادامه مسیر باید به شهری مانند تهران بروم. البته در آنجا کار ساده نیست. برای سالن تمرین، بازیگر، اجرا و جذب تماشاگر باید بجنگید و کار خیلی سخت تری دارید، ولی همین خیلی جذاب است، چون باعث می شود را کد نشود، همچنان تلاش کنید، بیشتر بخوانید تا رشد کنید و در رویا بودن باطراحان، بازیگران و تماشاگرانی که خیلی باسوادتر و به روزترند، کم نیاویرید و همچنان به روز باشید. این دلیل اصلی مهاجرت من بود.

● ولی شما هم زمان مشهد را هم فراموش نکردید و اینجا هم کار روی صحنه می برد.

من این طوری نگاه نمی کنم که اگر در تهران ساکن هستم آنجا دارم کار می کنم، بنابراین مشهد را دیگر باید فراموش کنم. نه، گاهی دوستانی اینجا دارم یا موقعی برایم اینجا وجود دارد که فکر می کنم حتما باید نمایشی را در یک بازه زمانی در این مکان یا بازیگرانی مشخص اجرا کنم. گاهی ممکن است فکر کنم یک نمایش را بهتر است به جشنواره های خارجی یا اجرا در کشورهای دیگر ببرم، چنان که تا الان هم این کار را کرده ام. گاهی فکر می کنم یک نمایش باید بازیگر چهره داشته باشد یا یک نمایش در تهران باید اجرا شود. برای من این ها هیچ تفاوتی با هم ندارند و بنا بر مقتضیات زمان و مکان و اجرا تصمیم می گیرم که چه کاری را در کجا انجام دهم، ولی می گویند چو صد آمد، نود هم پیش ماست. من همیشه می گویم مشهد تود است. یعنی اگر در تهران هستید، به این معنی نیست که مشهد را باید کلا فراموش کنید.

به نظر من این قدم برای شروع بسیار خوب و عالی است و هنرجویان با انگیزه ای در نمایشگاه حضور دارند. اگر این هنرجویان بیشتر تلاش کنند، نتیجه مطلوب تری در کارشان به دست خواهند آورد. پیرسلامی نبود متولی خاص در حوزه عکاسی در مشهد را یکی از مشکلات این بخش دانست و گفت: پیچیدگی های اعطای مجوز برای برگزاری نمایشگاه، باعث شده است تا بسیاری از عکاسان خودشان را درگیر این موضوع نکنند. متأسفانه جدا از فعالیت فرهنگی و هنری که انجام می شود، نگاه های تبعیض گونه ای در هنر عکاسی وجود دارد که اجازه ارائه هنر و تکامل آن را به هنرمند نمی دهد. این اتفاق، کار راکمی برای عکاس پیچیده می کند، یا مجبور می شود موضوعات اجتماعی و کمی ساده تر را انتخاب کند تا چالش کمتری داشته باشد یا اینکه اصلا وارد این بخش نمی شود.

این مدرس دانشگاه با اشاره به مباحث ارائه شده در کتب درسی و آموزشی، ابراز کرد: من حدود پانزده سال است که مشغول تدریس هستم. متأسفانه ضعف های آموزشی داریم و کتاب ها دارای مطالب چندان تخصصی نیستند. وقتی که شخصیت دانش آموز در حال شکل گیری است، ما باید به او مطالب مفیدتری یاد دهیم. کتاب ها موارد اشتباه زیادی دارند. من این اشتباهات را در برخی کتب آموزشی مقطع دبیرستان و هنرستان دیده ام. در دانشگاه با توجه به اینکه مباحث آموزشی آزادتر است و در سطح بین المللی هم می توان آن ها را مطرح کرد، دستانم بازتر است و می توانیم مطالب جایگزین را ارائه دهیم، اما در مدارس محدودیت بیشتر است و جای تأمل و پالایش بیشتری دارد.

چار سوق هنر

«نیلگون» در راه اکران سینما

فیلم سینمایی عاشقانه «نیلگون» اولین ساخته حسین سهیلی زاده، از چهارشنبه ۱۹ اردیبهشت ماه وارد چرخه انتخاب می شود. به گزارش شهرآرا-نیوز، مراحل آماده سازی این فیلم با شیوع ویروس کرونا نیمه تعطیل شد

سینما ها هم زمان شد و بعد از آن به دلیل ترافیکی که در اکران فیلم ها ایجاد شده بود، فرصت نمایش به دست نیاورده بود. این فیلم حالا قرار است بعد از گذشت چهار سال از صبح چهارشنبه ۱۹ اردیبهشت ماه روی پرده سینما ما برود. «نیلگون» راوی یک درام عاشقانه است که در آن بازیگرانی از جمله محمد رضا فروتن، میترا حجار و سام درخشانی به ایفای نقش پرداخته اند. آنها هیتا درگاهی همراه با همایون ارشادی دیگر نقش آفرینان این فیلم هستند. حسین سهیلی زاده فیلم «نیلگون» را با فاصله بعد از ساخت سریال «مانکن» جلو دوربین برد و بعد از آن نیز دو سریال خانگی دیگر به نام های «ملکه گدایان» و «عقرب عاشق» را کارگردانی کرد.

آلبوم «عشق ناباور» به زودی منتشر می شود

«عشق ناباور» عنوان یکی از تازه ترین محصولات موسیقایی است که با صدای عمران درویش در روزهای پیش رو در اختیار مخاطبان قرار می گیرد. هانا استیفایی، مدیر هنری این پروژه، گفت: آلبوم «عشق ناباور» شامل ۱۰ قطعه به آهنگ سازی پیمان خازنی براساس موسیقی ایرانی شکل گرفته و خواننده این اثر از مکتب خانه میرزا عبدل... برگرفته از رهنمودهای محمدرضا لطفی موسیقی آن را آموخته است.

آغاز پخش دوباره برنامه «نوسان» از شبکه ۲

«نوسان» مجموعه ای از مستند های پانزده تاییست دقیقه ای با موضوعات بین المللی روز است که هر شب بعد از خبر ۲۰:۳۰ پخش را دوباره در شبکه ۲ سیما آغاز می کند. این برنامه از آغاز عملیات «طوفان الاقصی» به صورت

ویژه به موضوع حملات رژیم صهیونیستی به غزه و همچنین بازتاب جهانی کشتار مردم بی گناه این منطقه و مظلومیت آن ها پرداخته است. در این برنامه، موضوعات در دسته بندی های مختلفی مانند فرهنگی هنری، سیاسی، علمی، نظامی، اجتماعی و... مورد توجه قرار می گیرند و استفاده از بخش های مختلف تولیدی و آرشیوی و تهیه دات فنی به همراه پرداختی متفاوت، از دیگر ویژگی های برنامه «نوسان» است.

«نگراس» به سینما ها می آید

قرارداد سرگروهی دو فیلم «نگراس ۲» و «عطرآلود» برای اکران در سینما ها ثبت شد. به گزارش ایسنا، پنجمین جلسه شورای صنفی نمایش روز یکشنبه ۱۶ اردیبهشت در خانه سینما برگزار شد و این شورا بعد از بررسی درخواست ها و موارد مطرح شده، قرارداد دو فیلم کرد. به این ترتیب، قرار است فیلم سینمایی «نگراس ۲» به کارگردانی مسعود اطیابی به سرگروهی پردیس سینمایی هویزه مشهد از ۲ خرداد روی پرده سینما ها اکران شود. همچنین فیلم سینمایی «عطرآلود» به کارگردانی هادی مقدم دوست با پخش «پهن سبز» به سرگروهی پردیس سینمایی هنر شهر آفتاب شیراز بعد از فیلم «تاوان» روی پرده می رود. فیلم «عطرآلود» دو سال قبل در جشنواره فیلم فجر رونمایی شد و مصطفی زمانی، هدی زین العابدین، کوروش تهامی، همایون ارشادی، حسام محمودی، سودابه بیضایی و شهرزاد ابراهیمی در آن بازی کرده اند. هادی مقدم دوست سال ۱۴۰۱ پس از هفت سال، سومین فیلم سینمایی اش را با نام «عطرآلود» و به قلم حسین حسنی ساخت که یک ملودرام عاشقانه با ترکیبی از رنج، ترس و وجدان است و در ادامه سینمای مقدم دوست، چالش های یک زوج خوشبخت را در مسیر استحکام زندگی شان تصویر می کند. در فیلم کمدی «نگراس ۲» پژمان جمشیدی، سام درخشانی، ژاله صامتی و مهدی هاشمی بازیگران فیلم جدید اطیابی معرفی شده اند.

پایان فیلم برداری فیلم سینمایی «برج آخر»

فیلم برداری فیلم سینمایی «برج آخر» به نویسندگی و تهیه کنندگی امیرحسین عنایتی و کارگردانی سوفیا موسویان که در فروردین ماه مقابل دوربین رفت، به پایان رسید و روی میز تدوین قرار گرفت. این فیلم سینمایی داستان مهندس پریسا محشتم است که در جریان ساخت مجتمع مسکونی و مشکلات خانوادگی اش درگیر اتفاقی جنایی می شود. او که تعمیری در این ماجرا ندارد، باید خودش را از اتهامات رها کند. اما داستان آن چیزی نیست که به نظر می رسد.